

Seletuskiri volikogu määruse “Valjala valla 2009. aasta eelarve kinnitamine” juurde

SISSEJUHATUS

Valjala valla 2009.a. eelarves on planeeritud tulusid mahus **27 751 700** krooni ja kulusid mahus 27 751 700 krooni, seega on planeeritud eelarve tasakaalu.

Valjala valla 2009.a. eelarve tulude plaani koostamisel on aluseks võetud Valla 2008 aasta eelarve laekumine. Samuti on arvestatud Valla arengukavas toodud seisukohtade ja visioonidega.

Kõige suurem tuluallikas on üksikisikutulumaks (edaspidi **tulumaks**). Planeeritud on seda tulu 8,8 milj.kr. Võrreldes 2008.a. laekumisega on toimunud oluline langus, arvestades kujunenud majandussituatsiooni ja tulumaksu % vähendamist 11,4% alates 01 aprillist 2009. Arvestades Eesti majandusolukorda ja võimalike trende, ei ole põhjendatud ülemaärane optimism tulumaksu planeerimisel. Valjala valla puhul saab laekumise tõus olla peamiselt maksumaksjate arvu ja palga kasvuga seotud. Keskmise brutosissetuleku tõus on viimastel kuudel langenud, samuti on oluliselt suurenenud töötute arv.

Eelarve koostamisel on arvestatud Valjala valla arengukavaga aastani 2015.

Arvestades majandusprognoose, ei ole alust arvata, et 2009. aastal majanduse näitajad oluliselt paranevad, mis omakorda seab vallale tulude prognooside koostamisel ette reaalsuse piirid.

Mahult järgmine tuluallikas **maamaks** jääb samadesse piiridesse, mis ta on olnud kolm viimast aastat – laekumisega 0,7 miljoni krooni vahele. Vallavolikogu ei ole teinud maamaksu määrade suhtes korrektsioone, mis omakorda ei anna alust maamaksu laekumise tõusule.

Tulud, mis on planeeritud **haridusasutuste majandustegevusest** 450 tuhat.kr., liiguvad suurenemise suunas eelkõige kooli toiduraha laekumise tõttu, mis tõstab samas ka kulusid. Suurenevad laekumised lasteaiade hoidmistasudest, teistelt omavalitsustelt laekuvad tasaarvlemised. Käesolevas eelarve tulude projektis, on siiski lähtutud hariduse omatulude prognoosimisel, 2007/2008 õppeaasta laste arvust.

Teiste tuluallikate osatähtsus on väiksem ja nende prognoosid on jäänud 2008.a. tasemele.

Riigilõiv

Seoses ehituslubade väljastamisest võetava riigilõivu laekumisega alates 2003. a. kohaliku eelarvesse, on tõusnud ka riigilõivude osakaal valla eelarves. 2009 aasta prognoosis on arvestatud 2008 aasta laekumist, milleks on a´ 80000.

Laekumised majandustegevusest

Laekumine majandustegevusest on planeeritud 2009. a. eelarvesse a´500 tuhat krooni. Suurimaks laekumiseks on 250 000 elamu- ja kommunaalmajandusest laekuv summa, mis on tõusnud võrreldes 2008 aastaga seoses hinnatõusuga, päevakeskusest 180 000 krooni, teistelt omavalitsustelt 80 tuhat krooni lisaks muud rendi ja segatulud.

Kogu eelarve tulude maht on **27 751 700 milj. kr**, millest KOIT kava poolne toetus 10 139 000 krooni läheb lühiajalise laenu katteks. Riigi poolne haridustoetuse maht on viimastel aastatel olnud ca 16% kogu eelarve tuludest. Tulude poolele lisandub ka aastavahetuse jääk valla arveldusarvetel, mis kajastub klassifikaatori järgi eelarve finantseerimistingutes. Üleminev jääk on eelarve tulu, kuid seal sees on ka sihtotstarbelised eraldised, mis lähevad kulude poolele vastavatele eelarve ridadele. Eelarve tulude prognoosis ei ole arvestatud mitmesuguseid ühekordseid

sihtotstarbelisi rahasid, mis eelarvesse laekuvad, kuna nad on reeglina ühekordsed ja raskesti prognoositavates mahtudes.

TULUMAKSU LAEKUMISE PROGNOOS

	2006	2007	2008	2009
Elanikke aasta alguses	1492	1472	1468	1462
Tulumaksu laekumine	6 833 418	8 933 197	10 276 562	10 300 000
Keskmine tulu kasv	24% %	31%	15%	0 %
Keskmine tulu kuus 1 elaniku kohta	4580	6070	7000	7045
Keskmine tulu aastas	57 657 009	72 000 000	83 000 000	87 000 000
Tulumaksumäär	11,8%	11,9%	11,9%	11,9% Alates 01.04 11,4%
Vallale laekuv tulumaks			10 276 562	8 800 000
			konservatiivsuse koefitsient	0
			eelarvesse	8 800 000

Kasvu prognoosimisel on lähtutud registri andmetest ja eeldatavast elatustaseme ja sealt tulenevast sissetuleku tõusust.

Üksikisiku tulumaksu laekumist aastate lõikes iseloomustab alljärgnev tabel:

Kuu	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jaanuar	322000	365 000	394 242	422 361	600 002	755 247	944 458
Veebruar	222 000	287 000	358 725	367 920	452 291	650 928	787 209
Märts	276 000	312 000	281 679	428 802	564 734	673 735	775 924
Aprill	264 000	241 000	336 870	426 757	454428	618 692	814 964
Mai	104 000	235 000	349 001	421 977	570 304	727 099	768 540
Juuni	228 000	300 000	369 798	445 065	562 330	743 846	882 729
Juuli	438 000	485 000	467 777	546 861	646 149	900 013	1 048 516
August	329 000	390 000	402 749	493 112	582 014	714 471	766 260
September	329 000	349 000	335 446	512 887	593 725	770 7371	921 825
Oktoober	365 000	388 000	404 966	469 607	643 956	822 539	906 910
November	344 000	358 000	496 040	512 853	588 175	754 584	761 981
Detsember	314 000	405 000	485 215	512 853	575 342	801 306	8933197
Aasta kokku	3 536 000	4 115 000	4 682508	5 496 212	6 833 418	8 933 197	10 246 077

II KULUEELARVE

Kulude plaani koostamisele on aluseks üldine majandusolukord riigis. Riigi sektoris on prioriteet kulude optimeerimine. Sama suunda peaks hoidma ka omavalitsused, Valjala vald nende hulgas.

2009. aasta kulueelarve suuruseks on planeeritud **27 751 700** krooni, millest lühiajaline laen moodustab 10 139 700 krooni. Võrreldes 2008.a. eelarvega on puhastatud eelarve vähenenud 2,4 miljonit, lisaks hariduse investeeringud ja lasteaiaõpetajate palgad 350 tuhat krooni. Kulueelarve koosneb üksikute tegevuste alaeelarvest, kus on ära näidatud kõik planeeritavad kulutused tegevusvaldkondade lõikes.

Valla 2009.a. eelarve kulude projekt on koostatud põhimõttel, et tegevuskulud on eraldi ja arengukava investeeringud eraldi. Investeeringud valdkonniti ei ole eelarves kuludes veel klassifitseeritud ja seisavad eraldi üldsummana.

1. INVESTEERINGUD

Valjala valla 2009 aasta investeeringute eelarve maht on planeeritud 0,534 milj. krooni, mille lisanduvad projektidest laekuvad summad. Lähtuvalt Valjala valla arengukavast on planeeritud alustada 2008 aastal järgmiste investeeringutega. .

1. Skatepargi ehituseks esitati taotlus 609 000 krooni ulatuses, millest omaosalus 109000 krooni. Summa on planeeritud keskuse väljaarendamise reale. Lisaks maalinna projekti lõpetamine ja tänavavalgustus alevikus.
2. Rahvamaja kanalisatsioonitrassi korrastamiseks on eelarves planeeritud 30 000 krooni.
3. Hajaasustuse veeprojektidele on planeeritud 12000 krooni, mille lõpetatakse eelmise aasta projektid.
4. Sakla keskuse tänavavalgustuse väljaehitamiseks on planeeritud 70 000 krooni, mis sisaldub liitumist ja kolme tänavavalgustuse posti paigaldamist.
5. Projektide toetuseks on planeeritud 10 000 krooni, mis on mõeldud väikemahuliste projektide toetuseks.
6. Valjala lasteaia ehituse lõpetamiseks omaosalus 36 000 krooni, haljastus ja kuuri värvimine.

Kokku on esialgsete plaanide kohaselt investeeringuteks mõeldud 0,584 milj. krooni, Lisaks neile on mitmeid väiksemaid investeeringuid alaeelarvetes, mis seletuskirjas on ka lahti kirjutatud.

2. TEGEVUSKULUD

Üldvalitsemise sektor

Selle valdkonna kulude maht on **2,291 milj.kr.** Suurim kulurida on vallavalitsuse tegevuskulude näol – 1,467 milj.kr. Vallavalitsuse tegevuskulud on 90% eelmise aasta kuludest. Volikogu eelarve juures on vahendid sügisesteks valimisteks. Suurenenud on ka „laenuintresside tasumine“ kulud, kuna suurenenud laenu osakaal. Suurenenud ka osalemine Saaremaa Omavalitsusliidus ja EMOV Liidus
Valdkonna osakaal kogu eelarve kuludest on 13,0%.

Politsei, valve ja päästeteenus

Selles valdkonnas alaeelarvete kasvu ettenähtud ei ole. Kogu valdkonna kulu moodustab **0,41 tuhat krooni.** Lähtutakse olemasolevatest lepingutest ja suurusjärgudest.

Valdkonna osakaal kogu eelarve kuludest on 0,25%

Majandus

Valdkonna summa on võrreldes 2008.a. vähenenud. Suurenenud on „territoriaalse planeerimise „ real – suurenemine 40 tuh. kr. võrra. Siia on lisandunud valla üldplaneeringu lõpetamine koos KSH ja maalinna detailplaneeringuga. Kõige rohkem on langenud „teede korrashoid“ 572000 kroonini. Kogu valdkonna maht on **1,34 milj. kr.** ja see moodustab 8% kogu eelarve mahust.

Keskkonnakaitse

Valdkonna maht kokku on **143 000 kr.**, millest mahukam on reoveekäitlus ja muu keskkonnakaitse. Keskkonnakaitse all on mõeldud Maasi jäätme firmas osalemist ja Neemi prügilasulgemisega seotud kulud.

Kogu kuludest läheb nende tegevuste tagamiseks 1% kogu eelarve kuludest. Investeeringute lisandumisel võivad valdkonna kulud ja osakaal kuludest oluliselt kasvada.

Elamu-kommunaalmajandus

Valdkonna kulud kokku projektis on **264 150 kr.**, millest mahukam on Valjala kalmistu majandamine. Vähenenud on veevarustuse rida, mille kulud on läinud üle teistele alaeelarvete ridadele- kool, lasteaed, vallamaja, päevakeskus jne. Teised alaeelarved jäävad piirsummadega 2008.a. eelarve tasemele. Heakorrakonkurssi 2009 aastal ei toimu ja vahendid on suunatud hariduse alla. Ka selles valdkonnas võivad investeeringute jaotumine neid vahekordi muuta. Valdkonna osatähtsus kogu kuludest on 1%.

Tervishoid

Selle valdkonna kulud võrreldes 2008 aastaga muutunud ei ole.

Kultuur, sport, vabaaeg

Valdkonna kulud kokku moodustavad **1,460 milj. krooni**. Suurim kulu on „Valjala rahvamaja“ real 656 450 krooni. Selles valdkonna all on kõik valla munitsipaal-kultuuriasutused. Nende eelarvete piirsummad tegevuskulude osas on jäänud 2008.a. tasemele. Investeeringute lõpliku jaotuse korral lisandub ka sellesse valdkonda summad, mis kogu mahtu kasvatavad. Valdkonna osakaal kogu kuludest on 8%.

Haridus

Tegemist on kõige suurema kulu valdkonnaga, mille maht on projektis **9,678 milj.kr.** ja mis moodustab kogu kuludest 55%. Kõige mahukam alaeelarve on Valjala Põhikooli summa **6,4 milj.kr.**, millest riigipoolne osa on **3,2 miljonit** krooni. Palgatõusu lasteaia pedagoogidel ei ole, ainult on tõusnud kooli õpetajate palgad, keskmiselt 4%.

Osa 09600 – Hariduse abiteenused – kulud kokku 440 000 krooni. Siia kuuluvad:

- **õpilasveo eriliinid** – kulu 440 000 krooni õpilasvedude teostamiseks vastavalt sõlmitud lepingutele Metra ja Mati Sild.

Sotsiaalne kaitse

Kogu valdkonna kulud on summas **1,264 milj.kr.**, mis moodustab eelarve kogukuludest 7%. Valdavalt jäävad siin tegevusalad 2008.a. tasemele. Vähenevad

õpilastele mõeldud sõidutoetused, kuna gümnaasiumis käib vähem õpilasi ja samuti vähened hooldajatoetuse rida, kuna on viidud läbi uus hindamine.

Vallavanem
Kaido Kaasik